

sisena extinció de les espècies, de la qual seriem els autors al mateix temps que les víctimes.

**Quines mesures pràctiques, que puguin ser assumides pels ciutadans del primer món, poden ser menades ara i aquí per tendir cap al decreixement?**

Mesures molt simples i quasi anodines en aparença són susceptibles d'engegar els cercles virtuoses del decreixement. Es pot pensar en la transició amb un programa que se sosté en alguns punts i que consisteix a treure les conseqüències «assenyades» del diagnòstic efectuat. Per exemple:

1. Tornar als anys seixanta-setanta per a la producció material, amb una petjada ecològica igual o inferior a un planeta.
2. Internalitzar els costos del transport.
3. Relocalitzar les activitats.
4. Adoptar el programa de l'agricultura pagesa de la confederació camperola (José Bové).
5. Impulsar la «producció» de béns relacionals.
6. Adoptar l'escenari Negawatt, és a dir, reduir el malbaratament d'energia a un factor 4.
7. Penalitzar fortament les despeses publicitàries.
8. Decretar una moratòria sobre la innovació tecnològica, fer-ne un balanç seriós i reorientar la recerca científica i tècnica en funció de les noves aspiracions.

La internalització de les economies externes, en principi segons la teoria econòmica ortodoxa, permetria, si fos portada fins a les últimes conseqüències, realitzar gairebé del tot el programa d'una societat del decreixement. Tots els disfuncionaments ecològics i socials podrien i haurien d'anar a compte de les empreses que en són responsables. Només cal que imaginem el pes de l'impacte de la internalització dels costos dels transports sobre el medi ambient, sobre la salut... Evidentment, les empreses que obeeixen a la lògica capitalista quedarien àmpliament desanimades. En un primer temps, un gran nombre d'activitats ja no serien «rendibles» i el sistema es bloquejaria. ¿Però no seria precisament aquesta una prova suplementària de la necessitat de sortir d'aquest sistema i alhora una via de transició possible cap a una societat alternativa?

**Quina és la resposta dels partits verds a França davant la idea del decreixement?**

La idea fa el seu camí. Els verds francesos han posat el decreixement en el seu programa amb una moció que ha obtingut el 60% dels vots.

**Com es pot influir a nivell polític local per estendre aquesta idea?**

La utopia local potser és més realista del que creiem perquè és de la vivència concreta dels ciutadans que provélen les esperances i les possibilitats. Takis Fotopoulos diu que presentar-se a unes eleccions locals dona la possibilitat de començar a canviar la societat des de baix, el que és l'única estratègia democràtica –contràriament als mètodes estatistes (que es proposen canviar la societat des de dalt tot emparant-se del poder de l'Estat) i als acostaments dits de la «societat civil» (que no apunten en absolut a canviar el sistema). En una visió «pluriversalista», les relacions entre les diverses políties al si del poble planetari podrien ser reglades per una «democràcia de les cultures». Lluny d'un govern mundial, es tractaria d'una instància d'arbitratge mínima entre les políties sobiranes d'estatus molt diversos. Raimon Panikkar

**«Els disfuncionaments ecològics i socials haurien d'anar a compte de les empreses que en són responsables.»**

**la vida, de debò?**



afirma que l'alternativa que tracta d'oferir (a un govern mundial) seria la bioregió, és a dir, les regions naturals on els ramats, les plantes, els animals, les aigües i els homes formen un conjunt únic i harmoniós... Caldria arribar a un mite que permeti la república universal sense implicar-hi ni govern, ni control, ni policia mundial. Això requereix un altre tipus de relacions entre les bioregions. De qualsevol manera, la creació d'iniciatives locals «democràtiques» és més «realista» que la d'una democràcia mundial. Si s'exclou la possibilitat de fer caure frontalment la dominació del capital i dels poders econòmics, queda la possibilitat de la dissidència. És també l'estratègia dels zapatistes i del subcomandant Marcos. La reconquesta o la reinvençió dels «commons» (comuns, béns comuns, espai comunitari) i l'autoorganització de la bioregió de Chiapas, tot seguint l'anàlisi que en fa Gustavo Esteva, constitueix una possible il·lustració de l'estratègia local dissident.

**Internet pot jugar algun paper davant d'aquests reptes?**

Hi ha una interpel·lació en les noves tecnologies que justifica una



reflexió sobre les formes renovades de la política i de la democràcia. Segurament, aquestes no es poden realitzar dins del paradigma de la modernitat del mercat, que ja ha sabut recuperar internet per al supermercat electrònic planetari. Judiquem provisionalment l'ambivalència de la tècnica. Chico Mendes va ser assassinat el 22 de desembre de 1988 al cor de l'Amazònia, a Xapuri. Com per atzar el telèfon no va funcionar durant les següents hores i els mòbils encara no existien. Calien hores de marxa per la selva per portar les notícies. Tanmateix, la difusió del fet va ser immediata al Brasil i al món sencer. És que, si el web, parlant pròpiament, no existia encara, internet, imaginat el 1964 per Paul Baran per salvar les comunicacions telemàtiques militars en cas d'atac soviètic, era utilitzat des dels anys setanta pels científics per intercanviar informacions; i les ONG nord-americanes, molt actives en la regió, funcionaven ja a través d'una xarxa interconnectada. Per això, la mobilització nacional i internacional va ser molt ràpida. En la seva edició del dissabte 24 de desembre, el Jornal do Brasil publicava una pàgina sencera amb una entrevista del líder amazònic feta tres setmanes enrere. Així, gràcies a una tècnica, inventada i posada a punt per la CIA per exercir un control planetari, l'assassinat repugnant a la selva d'un resistent a l'opressió de l'economia mundial, no va restar silenciada i, en esdevenir un fet global, ha pogut transformar la consciència planetària. Des del subcomandant Marcos, ha servit millor en l'ús de la guerrilla informàtica per popularitzar la revolta de Chiapas contra els «nous amos del món». És, doncs, incontestable que certes noves tècniques donen instruments nous al combat per a l'emancipació. Tanmateix, en vistes dels

desenvolupaments ulteriors dels exemples citats (la percaça de les expropiacions a l'Amazònia, i això amb el règim de Lula, i la liquidació subreptícia dels líders indígenes de Chiapas), ¿no caldria concloure, amb el filòsof Jacques Poulain, que mentre esperem el canvi del sistema, hi tenim la possibilitat inaudita de fer compartir de manera planetària la constatació diligent de la nostra protesta impotent?

**Creieu que la idea de decreixement pot ser assumida i manipulada pel Sistema, com ha succeït amb la idea del desenvolupament sostenible?**

Difícil, però no impossible, com es pot veure amb els projectes geopolítics de l'organització semisecreta de l'elit planetària Bildenberg. Una anàlisi

**«L'aposta del decreixement és empenyer la humanitat cap a una democràcia ecològica.»**

mecanicista consisteix a fer remarcar que la població mundial ha esclatat amb l'era del creixement econòmic, és a dir, l'època del capitalisme termoindustrial. La posta a disposició d'un recurs d'energia abundant i barat, el petroli, ha permès un salt prodigiós i ha fet passar la població mundial de 600 a 6.000 milions d'individus. La desaparició d'aquest recurs no renovable ens condemnarà a retornar a una xifra de població compatible amb les capacitats de càrrega durables del planeta, si fa no fa la xifra de població anterior a la industrialització. Aquesta és la tesi sostinguda, particularment, per William Stanton en el seu

llibre *The Rapid growth of Human Population 1750-2000*. Aquesta tesi és discutida de manera molt seriosa a escala mundial en el si de l'ASPO (peakoil.net, a Catalunya l'Associació per a l'Estudi dels Recursos Energètics, crisisenergetica.org) així com les perspectives ecototalitàries que l'autor en treu. Stanton diu que l'escenari de reducció de la població amb la millor probabilitat d'èxit ha de ser darwiniana en tots els seus aspectes, amb cap de les sensibleries que han amanyagat la segona meitat del segle xx en la boira espessa del políticament correcte. Aquest escenari, presentat com un programa voluntari equitatiu i tranquil apunta a una reducció progressiva de la població en 150 anys a una taxa igual a la de la disminució del petroli. Això per tal d'evitar el malson d'una reducció brutal a través de guerres (incloses les nuclears), massacres, fam, etc. Els ingredients, segons Stanton, són els següents: es prohibeix la immigració i els que arriben sense autorització són tractats com criminals; l'avortament o l'infanticidi són obligatoris si el fetus o el bebè es revelen molt discapacitats (la selecció darwiniana elimina els inaptes); quan, per l'edat avançada, per un accident o una malaltia, un individu esdevé més una càrrega que un benefici per a la societat, la seva vida és aturada humanament; l'empresonament és rar, reemplaçat per càstigs corporals pels petits delictes i per la pena capital sense dolor en els casos més greus... L'autor és conscient de l'oposició a la posta en pràctica del seu esquema i afirma que el més gran obstacle en l'escenari que té més oportunitat d'èxit és probablement (en la seva opinió) la devoció poc intel·ligent del Món Occidental pel políticament correcte. La resposta és tan desprietada com el diagnòstic: als sentimentalistes que no poden comprendre la necessitat de reduir la població de la Gran Bretanya de 60 milions a l'entorn de 2 milions en els pròxims 150 anys i que s'indignen per la proposició de substitució dels drets humans per una freda lògica, William Stanton diu que els podria respondre: «Ja heu tingut el vostre moment» i per mesurar-ho precisa que els actes de protesta violents, com els que menen els activistes pels drets dels animals o els antiavortistes podrien, en un model darwinia, atreure una pena capital. Aquesta referència quasi obsessiva al món darwinia es retroba en moltes anàlisis de la geopolítica americana i no sense ressò amb el xoc de civilitzacions de Samuel Huntington. L'aposta del nostre decreixement és tota una altra. I és que l'aspiració a la justícia combinada amb la sobrietat empenyerà la humanitat cap al camí raonable d'una democràcia ecològica més que no pas cap a un suïcidi col·lectiu.